Lietas Nr.C69488822
ECLI:LV:KUAT:2024:0222.C69488822.22.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2024. gada 22. februārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Linda Vēbere
tiesneši Liena Jansone un Iļja Grigorjevs
ar tiesas sēdes sekretāri Elīnu Ansuli,
piedaloties prasītāja apelācijas sūdzības iesniedzēja /pers. A/ pārstāvei /pers. B/, /pers. C/ un viņa pārstāvim /pers. D/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. A/ par pienākuma uzlikšanu un ersonālservitūta izlietošanas aizskāruma novēršanu un morālā kaitējuma piedziņu un /pers. A/ pretprasībā par personālservitūta izbeigšanu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2023. gada 19. jūlija spriedumu, kā arī /pers. A/ pieteikumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022. gada 6. decembrī, vēlāk to grozot, /pers. C/ cēlis tiesā prasību pret /pers. A/, lūdzot:

1) atjaunot prettiesiski pārtraukto lietošanas tiesību, kas liettiesiskās atzīmes veidā ierakstīta Kolkas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs/nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/, /adrese/, kadastra Nr. /kadastra numurs/(turpmāk – Nekustamais īpašums);
2) uzlikt pienākumu atbildētājam nodot prasītājam Nekustamā īpašuma žoga vārtu, dzīvojamās mājas un visu citu ēku un būvju slēdzamo durvju atslēgas;
3) noteikt atbildētājam aizliegumu jebkādā veidā traucēt lietošanas tiesības izlietojumu;
4) piedzīt no atbildētāja morālā kaitējuma atlīdzību 3000 EUR.

[1.1] Prasībā norādīts uz šādiem faktiskajiem apstākļiem.

[1.1.1] Nekustamo īpašumu prasītājs saņēma mantojumā no mātes. Tā kā savu bērnu viņam nav, bet dzimtas īpašumu vēlējās saglabāt, nolēma to nodot tuvākajam lejupējam radiniekam – māsas dēlam (atbildētājam), kura ģimeni bija iepazinis, jo viņi brauca uz Nekustamo īpašumu kā uz vasarnīcu. Vienlaicīgi prasītājs vēlējās saglabāt sev iespēju lietot Nekustamo īpašumu līdz sava mūža galam.

[1.1.2] 2013. gada 30. augustā starp prasītāju kā pārdevēju un atbildētāju kā pircēju noslēgts Nekustamā īpašuma pirkuma līgums, kura nosacījumi tika izpildīti: atbildētājs samaksāja pirkuma maksu un prasītājs nodeva viņam Nekustamo īpašumu, atbildētāja īpašuma tiesības tika koroborētas zemesgrāmatā.

Pirkuma maksa noteikta simboliski, ievērojot līguma 1.1.1. punkta apsvērumus.

[1.1.3] Atbilstoši pirkuma līguma 4. punktam zemesgrāmatā atzīmes veidā tika ierakstīta prasītāja mūža lietošanas tiesība.

Abas puses vienojās, ka Nekustamo īpašumu lietos tā, ka atbildētājs ar sievu lietos vienu istabu un virtuvi, bet prasītājs atstās savā lietošanā divas istabas un virtuvi, šāda lietošanas kārtība abpusēji tika ievērota līdz 2019. gadam.

2019. gadā atbildētājs ar sievu paziņoja, ka viņi kā īpašnieki vēlas savā lietošanā lielāku telpu, kam prasītājs piekrita, attiecīgi viņš sāka lietot vienu istabu un virtuvi, bet atbildētājs divas istabas un virtuvi.

[1.1.4] 2022. gada 7. maijā prasītājs kārtējo reizi ieradās Nekustamajā īpašumā un konstatēja, ka ir no tā izlikts, jo dzīvojamās mājas ārdurvīm nomainīta slēdzene un no mājas iznestas visas viņa mēbeles.

[1.1.5] Pirms prasības celšanas prasītājs lūdzis situācijas skaidrojumu atbildētājam. Saņēmis paziņojumu, ka prasītājs esot pats atteicies no mūža lietošanas tiesībām. Tā kā tas neatbilst patiesībai, prasītājam nav cita savu tiesību aizsardzības mehānisma, kā prasības celšana tiesā, lai tādējādi panāktu Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību atjaunošanu.

[1.2] Prasība pamatota ar Civillikuma normām par personālservitūta tiesisko regulējumu.

[2] Atbildētājs cēlis pretprasību, lūdzot atzīt par izbeigtu personālservitūtu – par labu prasītājam nodibināto lietojuma tiesību, pamatojoties uz prasītāja atteikšanos no tā ar 2019. gada 1. septembri, dzēst zemesgrāmatā izdarītos ierakstus par mūža lietojuma tiesību par labu prasītājam un aizliegumu bez prasītāja rakstiskas piekrišanas īpašumu atsavināt, ieķīlāt un apgrūtināt ar lietu tiesībām.

[2.1] Pretprasībā norādīts uz šādiem faktiskajiem apstākļiem.

[2.1.1] Pēc atbildētāja vecmāmiņas nāves līdz 2013. gada 30. augusta pirkuma līguma noslēgšanai atbildētājs un viņa ģimene uzturējās Nekustamajā īpašumā, cita starpā palīdzot prasītājam to uzturēt un sakopt, kā arī to finansējot .

[2.1.2] Pirkuma līgumā pirkuma maksa 3000 LVL tika noteikta, ņemot vērā atbildētāja līdzšinējo materiālo un personisko ieguldījumu Nekustamā īpašuma uzturēšanā un apsaimniekošanā, bet vēl papildus pēc līguma noslēgšanas atbildētājs pēc prasītāja pieprasījuma samaksāja prasītājam 10 040 LVL.

[2.1.3] Noslēdzot pirkuma līgumu, prasītājs lūdza ļaut viņam turpināt lietot Nekustamo īpašumu, kam atbildētājs piekrita, jo tobrīd viņam īpašums lietošanai nebija nepieciešams. Abas puses vienojās, ka prasītājs lietos īpašumu, bet, kad spēku vairs nebūs, nodos to atpakaļ neierobežotā atbildētāja lietošanā. Prasītājs īpašumu lietoja pamatā tikai vasaras periodā.

[2.1.4] No līguma noslēgšanas līdz pat 2019. gada rudenim prasītājs pilnā apmērā izlietoja lietojuma tiesības uz visu Nekustamo īpašumu. Savukārt atbildētājam, lai ierastos īpašumā viesu statusā, bija jāsaņem prasītāja piekrišana.

Neskatoties uz dzīvojamās mājas slikto tehnisko stāvokli, prasītājs ne pirms, ne pēc Nekustamā īpašuma atsavināšanas atbildētājam, nav veicis nekādus remontdarbus, līdz ar ko īpašuma stāvoklis turpināja pasliktināties. Minētais norāda uz to, ka prasītājs kā personālservitūta izlietotājs ilgstoši nepildīja savus pienākumus, ko viņam uzliek likums.

Laika gaitā prasītājs pieprasīja no atbildētāja lielāku finansiālo iesaisti nekustamā īpašuma uzturēšanā, atbildētājs epizodiski šādu palīdzību sniedza, bet atteicās pārņemt īpašuma uzturēšanu pilnībā, kā arī veikt finansiālus ieguldījumus remontdarbos pirms prasītājs atsakās no savām lietošanas tiesībām.

2019. gada rudenī pēc rudens ražas novākšanas dārzā prasītājs mutiski paziņoja, ka nespēj vairs apsaimniekot Nekustamo īpašumu.

Par prasītāja gribu atteikties no personālservitūta liecina arī viņa faktiskā rīcība jeb konkludentās darbības: atbildētājam tika nodotas visas atslēgas, prasītājs īpašumu atbrīvoja no lielākās daļas personīgo mantu, prasītājs atteicās pildīt lietojuma tiesībā ietilpstošos pienākumus (īpašums netika apdrošināts, nesedza uzturēšanas izdevumus, neveica apsaimniekošanas un uzturēšanas darbus), nav cēlis iebildumus, ka atbildētāja ģimene pārcēlās uz Nekustamo īpašumu, sāka to apsaimniekot un lietot kā savu.

[2.1.5] Pēc 2019. gada rudens prasītājs īpašumā uzturējās periodiski viesa statusā vasaras mēnešos, prasot ierašanās atļauju atbildētājam, nodarbojās ar saviem hobijiem, bet nav veicis nekādus lietojuma tiesībā ietilpstošos pienākumus. Šāda kārtība būtu pieņemama atbildētājam arī turpmāk, taču prasītāja uzvedība kardināli mainījās, proti, viņš sāka regulāri lietot alkoholu un necienīgi izturēties pret atbildētāja laulāto /pers. B/.

2021. gada rudenī bija gadījums, kad, izmantojot atbildētāja prombūtni, prasītājs saaicināja īpašumā nepiederošas personas, ar kurām kopā lietoja lielā daudzumā alkoholu un kurināja īpašumā esošo pirti, tādējādi apdraudot Nekustamo īpašumu.

2022. gada 7. maijā prasītājs patvaļīgi iekļuva īpašumā, pārkāpjot vārtiem, nākamajā dienā, būdams stiprā alkohola reibumā, prasītājs mēģināja fiziski iespaidot atbildētāju un viņa laulāto, kā rezultātā atbildētājam bija jāvēršas policijā.

[2.1.6] Prasītāja veselības un mantiskais stāvoklis neļauj viņam izpildīt no personālservitūta izrietošos pienākumus pret Nekustamo īpašumu.

[2.1.7] Sev piederošās mantas prasītājs pakāpeniski izvedis no Nekustamā īpašuma, par to, ka nesavāktās mantas tiks uzskatītas par atmestām, viņam ticis paziņots.

[2.2] Atbildētājs uzskata, ka prasītāja rīcība izvērtējama pēc Civillikuma 1403., 1432. un 1474. panta un atzīstama par atteikšanos no lietojuma tiesības Civillikuma 1237. panta 1. punkta izpratnē, tādēļ viņa prasība ir noraidāma, bet pretprasība apmierināma.

[2.3] Tam, ka personālservitūts nav ticis dzēsts no zemesgrāmatas nav nozīmes, jo lietojuma tiesību nodibina uz darījuma pamata, tā netiek nodibināta ar ierakstu zemesgrāmatā, jo lietojuma tiesība un lietu tiesība nav viens un tas pats. Tā kā abas puses ir mutiski vienojušās par Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību izbeigšanu prasītājam un to nodošanu atbildētājam, tad šāda vienošanās atbilstoši Civillikuma 1487. pantam abām pusēm ir saistoša.

Ieraksts zemesgrāmatā neizslēdz tiesisko attiecību izmaiņas darījumā, kas noslēgts pušu starpā un ir iespējams, ka ieraksts zemesgrāmatā neatspoguļo aktuālo tiesiskās attiecības statusu.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2023. gada 19. jūlija spriedumu prasība apmierināta daļēji, bet pretprasība noraidīta.

/pers. C/ prasība daļā par morālā kaitējuma, kas viņam nodarīts ar personālservitūta tiesības izlietošanas aizskārumu, atlīdzības piedziņu noraidīta.

/pers. A/ pretprasība pret /pers. C/ par personālservitūta izbeigšanu un ieraksta zemesgrāmatā dzēšanu noraidīta.

Apmierinot /pers. C/ prasību pret /pers. A/ daļā par personālservitūta – nekustamā īpašuma mūža lietošanas tiesības – izlietošanas aizskāruma novēršanu, tiesa nospriedusi:

1) noteikt par pienākumu /pers. A/ veikt noteiktu darbību – nodot /pers. C/ Nekustamā īpašuma vārtu, dzīvojamās mājas un visu citu ēku un būvju slēdzamo durvju atslēgas, nosakot – ja izpildot lēmumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu šajā lietā iepriekš norādītais pienākums jau ir izpildīts, tas atkārtoti nav jāpilda;

2) noteikt aizliegumu /pers. A/ jebkādā veidā traucēt /pers. C/Nekustamā īpašuma mūža lietojuma tiesības izlietojumu.

[3.1] Tiesa konstatēja vairākus faktus, par kuriem strīds lietā nepastāv.

[3.1.1] Puses 2013. gada 30. augustā noslēgušas pirkuma līgumu, ar kuru prasītājs pārdeva, bet atbildētājs nopirka Nekustamo īpašumu.

[3.1.2] Pirkuma līguma 4. punktā pielīgts, ka prasītājs sava mūža laikā saglabā Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību.

[3.1.3] Prasītāja īpašuma tiesības izbeigušās, bet atbildētāja īpašuma tiesības uz Nekustamo īpašumu nostiprinātas zemesgrāmatā 2013. gada 29. oktobrī.

[3.1.4] Īpašuma zemesgrāmatas nodalījuma III daļas 1. iedaļas „Lietu tiesības, kas apgrūtina nekustamu īpašumu" 1.1. ierakstā, pamatojoties uz 2013. gada 30. augusta pirkuma līgumu, ir nostiprināts personālservitūts – prasītāja mūža lietojuma tiesība.

[3.1.5] Pušu starpā nav noslēgts rakstveida līgums par prasītāja atteikšanos no personālservitūta – mūža lietojuma tiesības.

[3.2] Tiesa atzina, ka pretprasības apmierināšanai nav pamata.

[3.2.1] Vērtējot Civillikuma 1237. panta 1. punktu un 1238. panta pirmo daļu, tiesa atzinusi, ka atteikšanās no servitūta iespējama divos veidos, t. i., 1) ar rakstveida līgumu, ar kuru servitūta izlietotājs pārved to atpakaļ uz kalpojošās lietas īpašnieku; 2) klusējot – servitūta izlietotājs piekrīt tādai kalpojošās lietas īpašnieka darbībai, ar kuru servitūta izlietošana nav savienojama.

Atsaucoties uz judikatūras atziņu lietā Nr. SKC-441/2008, tiesa secinājusi, ka Civillikuma 1238. panta pirmā daļa piemērojama kontekstā ar šā panta otrajā daļā skaidri formulēto noteikumu, atbilstoši kuram, ja servitūta izlietotājs tikai nerunā pretim tādai darbībai, ar kuru servitūta lietošana kļūst neiespējama vai klusēdams pacieš tādu darbību, tad to vēl nevar atzīt par atteikšanos no servitūta.

Rakstveida līgums starp pusēm par prasītāja atteikšanos no personālservitūta nav noslēgts, tā pat lietā nav konstatējamas tādas īpašnieka darbības, kurām piekritis atbildētājs kā servitūta izlietotājs un kuras liecina par viņa gribu atteikties no personālservitūta.

[3.2.2] Izvērtējot iesniegtos pierādījumus, tiesa atzinusi, ka prasītāja faktiskās rīcības izpausmes, kuras savas pretprasības pamatošanai norādījis atbildētājs, neapliecina, ka prasītājs atteicies no personālservitūta.

[3.2.3] Lai arī lietojuma tiesībā ietilpst ne tikai tiesības, bet arī normatīvajos aktos noteiktie pienākumi, taču šo pienākumu neveikšana nevar būt par pamatu lietojuma tiesības izbeigšanai, bet gan prasītāja civiltiesiskajai atbildībai pret atbildētāju.

Tā kā pats atbildētājs apgalvo, ka prasītājs lietojuma tiesībā ietilpstošos pienākumus nav veicis arī līdz 2019. gada rudenim, tad nav konstatējamas tādas prasītāja uzvedības (rīcības) izmaiņas, kas norādītu uz atteikšanos no personālservitūta.

[3.2.4] Ņemot vērā to, ka prasītājs pēdējo reizi īpašumā dzīvoja 2021. gada rudenī, īpašumu pamatā izmantoja vasaras mēnešos, kā arī to, ka 2022. gada maijā prasītājs aktīvi centās aizstāvēt savas tiesības (vēršoties ar iesniegumiem tiesībsargājošajās iestādēs), tiesa nekonstatē prasītāja nodomu atteikties no zemesgrāmatā ierakstītās lietojuma tiesības – personālservitūta.

[3.2.5] Tas, ka prasītājs 2019. gadā piekrita citādākam telpu lietojuma sadalījumam, proti, ka sākotnēji prasītājs lietoja dzīvojamās mājas divas istabas, savukārt atbildētāja ģimene – vienu, bet vēlāk prasītājs – vienu istabu, bet atbildētāja ģimene – divas istabas, nekādā veidā nenorāda uz prasītāja atteikšanos no personālservitūta.

[3.2.6] Lietā nepastāv strīds par to, ka atbildētājs kā Nekustamā īpašuma īpašnieks dzīvojamā mājā ir veicis būtiskus remontdarbus un pirms to veikšanas ēka bija sliktā tehniskā stāvoklī, taču šis fakts nekādā veidā nepierāda prasītāja atteikšanos no personālservitūta.

[3.3] Tiesa atzina, ka ir pamats apmierināt prasību daļā par personālservitūta izlietošanas aizskāruma novēršanu.

[3.3.1] Pirkuma līgums nav apstrīdēts, līdz ar ko tas ir saistošs abām pusēm, savukārt zemesgrāmatu ierakstiem ir publiska ticamība. Atbildētājs nav pierādījis, ka prasītājs ir atteicies no personālservitūta.

[3.3.2] Saskaņā ar Civillikuma noteikumiem servitūtam jādod labums tā izlietotājam (Civillikuma 1135. pants). Servitūtu var valdīt servitūta tiesību izlietojot (Civillikuma 1138. pants). Savukārt kalpojošās lietas īpašnieks nedrīkst servitūta izlietotājam likt ceļā nekādus šķēršļus: viņam jāļauj tam darīt visu, bez kā servitūta tiesību nebūtu iespējams sekmīgi izlietot, kaut arī tas nebūtu īstais servitūta priekšmets (Civillikuma 1140. pants).

[3.4] Prasība daļā par morālā kaitējuma, kas prasītājam nodarīts ar personālservitūta tiesības izlietošanas aizskārumu, noraidīta, jo prasītājs nav pierādījis morālā kaitējuma esamību.

[4] Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis atbildētājs, pārsūdzot to prasības apmierinātajā daļā un daļā, ar kuru noraidīta pretprasība.

Apelācijas sūdzībā izteikti šādi argumenti un apsvērumi.

[4.1] Prasītāja atteikšanos no personālservitūta apliecina viņa rīcība (konkludentās darbības), sākot ar 2019. gada rudeni un pēc tam: visu īpašuma slēdzamo durvju atslēgu nodošana atbildētājam; īpašuma atbrīvošana no lielākās daļas personīgo mantu; atteikšanās no lietojuma tiesībā ietilpstošo pienākumu veikšanas un to nepildīšana; iebildumu necelšana pret atbildētāja un viņa ģimenes pārcelšanos uz īpašumu kā pastāvīgu dzīvesvietu un visa īpašuma izmantošanu atbildētāja labumam, turklāt prasītājs šos atbildētāja argumentus nav apstrīdējis.

Minēto faktisko apstākļu kopums pats par sevi ir pietiekams pierādījums tam, ka prasītājs ir atteicies no personālservitūta, un pēc vairākiem gadiem prasītājs vairs nevar pārgrozīt tiesiskās sekas, kādas ir iestājušās ar viņa atteikšanos no personālservitūta. Atbilstoši Civillikuma 1432. pantam, kas klusējot vai noteikti izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot.

Prasītāja atteikšanos no personālservitūta apliecina nevis kāds viens konkrēts pierādījums, bet gan faktisko apstākļu un pierādījumu kopums, kas tā arī būtu tiesai jāvērtē, balstoties uz loģiku un veselo saprātu.

[4.2] Tiesa bez ievērības un vērtējuma atstājusi abu pušu paskaidrojumos pausto informāciju, ka puses saista ne vien īpašnieka un personālservitūta izlietotāja attiecības, bet arī ilggadīgi draudzīgas (līdz konfliktam) radniecības attiecības. Tieši radniecisko attiecību ietvarā atbildētājs daudzkārt viesojās īpašumā gan pirms tā pirkšanas, gan arī pēc pirkuma līguma noslēgšanas, savukārt prasītājam radniecības attiecību ietvarā tika izrādīta pretimnākšana un ļauts periodiski viesoties īpašumā, kā arī atstāt uzglabāšanā atsevišķas prasītājam piederošas mantas, pēc tam, kad prasītājs 2019. gada rudenī bija atteicies no personālservitūta un nodevis atbildētājam pilnu īpašuma valdījumu.

[4.3] Viesošanos īpašumā nav pamata dēvēt par „dzīvošanu" vai īpašuma lietošanu, jo atrašanās īpašumā pati par sevi neliecina par tiesisko attiecību raksturu, tādēļ jānošķir no personālservitūta izrietošās tiesiskās attiecības no savstarpējām attiecībām, kas pušu starpā pastāvēja radniecības ietvaros.

[4.4] Atbilstoši pirkuma līgumam prasītājs Nekustamo īpašumu nenodeva atbildētājam, saglabāja lietošanas tiesības un turpināja to lietot līdz 2019. gada rudenim, kad no tām atteicās.

Tiesa ignorējusi faktu, ka saskaņā ar ierakstu zemesgrāmatā personālservitūts ir nodibināts uz visu Nekustamo īpašumu. Dalīta personālservitūta izlietošana nodibināma ar līgumu, kas aprobežo personālservitūtu, un tāda tā ierakstāma zemesgrāmatā. Šāda rīcība nav notikusi un šādas vienošanās esamību noliedz ne vien atbildētājs, bet apstiprina arī prasītājs savā prasības pieteikumā.

Tiesība uz nekustamā īpašuma (visā tā sastāvā) lietošanu tiesiski ir iespējama vai nu atbildētājam, vai prasītājam, bet noteikti ne abiem vienlaicīgi.

Turklāt dalītu telpu izlietojumu nemaz nav iespējams nodibināt, jo īpašumā ietilpstošajā dzīvojamā mājā nekad nav pastāvējušas divas autonomi lietojamas telpu grupas, minēto apstiprina inventarizācijas lieta.

[4.5] Tiesība lietot svešu īpašumu (personālservitūts) nav vispārināma un pasludināma par absolūtu virskundzību, kā to uzskata prasītājs. Personālservitūts savā tiesību apjomā ir ierobežots un nekad nesasniedz to tiesību apjomu, kāds ir īpašniekam. Izmaiņas personālservitūta izlietošanā nevar notikt patvaļīgi pēc vienpusējas prasītāja gribas, tādēļ prasītāja apgalvojumi par to, ka pušu starpā pastāvēja „faktiska kopīga lietošanas kārtība" bija jāvērtē no personālservitūta tiesiskās dabas viedokļa.

Tiesība lietot ietilpst īpašuma tiesības sastāvā, tādēļ, nodibinot lietojumu par labu citai personai, īpašnieks atsakās no īpašuma tiesībā ietvertās tiesības lietot lietu.

[4.6] Prasītājs apgalvo, ka 2019. gada rudenī ir notikusi mutiska vienošanās par lietojuma tiesības izmaiņām (dzīvojamo telpu lietojuma pārgrozījumi), savukārt atbildētājs apgalvo, ka 2019. gada rudenī prasītājs atteicies no personālservitūta izlietošanas un nodevis visu nekustamo īpašumu atbildētāja valdījumā. Tiesa vienošanās juridiskās dabas noskaidrošanai nemaz nav pievērsusies.

[4.7] Spriedums nesatur nekādu vērtējumu faktam, ka pēc prasītāja atteikšanās no personālservitūta izlietošanas, atbildētājs Nekustamajā īpašumā veicis būtiskus ieguldījumus. Tā kā ieguldīt lielus naudas līdzekļu īpašumā, kuru lieto cita persona, tādējādi pakļaujot šos ieguldījumus izsaimniekošanas un bojāejas riskam, nav ne saprātīgi, ne loģiski, tad ir tikai likumsakarīgi, ka ieguldījumu veikšana ir saistāma ar faktu, ka prasītājs atteicās no personālservitūta.

[4.8] Prasītājs nav labticīgs, jo faktiski vēlas kopīgi lietot Nekustamo īpašumu, rakstveidā izsakoties, ka varētu paturēt sev tiesības nu jau tikai uz pirts lietošanu. Lai arī prasītājs savu ieceri dēvē par „lietojuma tiesības sašaurināšanu", pēc sava satura tā ir vēlēšanās nodibināt dzīvokļa tiesību, kas ir saprotams, jo tādējādi viņam tiktu nodrošināta ērta dzīve uz atbildētāja rēķina.

Prasītājs izmanto ar pagaidu aizsardzību noteiktās tiesības un nepilda nekādus no tās izrietošos pienākumus, kā rezultātā atbildētājam tiek nodarīti zaudējumi. Prasītājs nevēlas samierināties ar to, ka atbildētājs nekad nav uzņēmies saistību nodrošināt viņu ar dzīvesvietu vai kā citādi viņu uzturēt un apgādāt, kā arī nav apņēmies dzīvot Nekustamajā īpašumā kopā ar viņu.

[5] Prasītājs iesniedzis rakstveida paskaidrojumus uz apelācijas sūdzību, norādot, ka tā ir nepamatota.

[5.1] Pēc Nekustamā īpašuma sastāvā esošās dzīvojamās mājas lietošanas kārtības maiņas 2019. gada rudenī atbildētāja ģimene uzsāka apjomīgus remontdarbus tajā, kam prasītājs neiebilda, jo tādas ir atbildētāja kā īpašnieka tiesības, vienlaicīgi puses vienojās par dzīvojamās mājas lietošanas atvēlējuma pārgrozījumiem.

No tiesību viedokļa nav būtiski kā tiek nosauktas abu pušu savstarpējās privātās attiecības pēc 2019. gada rudens notikumiem, jo neviena privāta vienošanās nevar ietekmēt personālservitūta saturu un apjomu tādā apmērā, kā tas ierakstīts zemesgrāmatā.

Norunāto kārtību atbildētājs ievēroja līdz 2021. gada rudenim, kad prasītājs pēdējo reizi netraucēti varēja dzīvot un lietot Nekustamo īpašumu.

[5.2] Atbildētājs prasītāja mantas 2022. gada ziemā-pavasarī bez prasītāja ziņas un piekrišanas pārvietoja uz pirti, bet dīvānu atstāja pagalmā.

2022. gada 7. maijā prasītājs konstatēja, ka ar savām atslēgām nevar atslēgt durvis, jo tās bez viņa ziņas ir nomainītas. Atbildētājs paziņoja, ka /Nosaukums A/ lietošana prasītājam turpmāk ir liegta.

[5.3] Tā kā prasītājs nekad nav atteicies no mūža lietošanas tiesībām, tad pretprasības apmierināšanai nav pamata, vienlaicīgi prasītājs apzinās, ka šajā gadījumā viņam nāksies izlemt vai *mīļā miera labad* apmierināties ar pirts, mājas priekšnama un virtuves lietošanu, jo visas citas telpas lieto atbildētāja ģimene.

[6] 2023. gada 18. decembrī atbildētājs iesniedzis savu atsauksmi par prasītāja paskaidrojumiem uz apelācijas sūdzību.

[6.1] Atbildētājs pievienojas prasītāja apgalvojumam, ka personālservitūts kopš tā nodibināšanas nav ticis grozīts, bet 2019. gada rudenī puses noslēdza mutvārdu nolīgumu par dzīvojamo telpu lietojuma pārgrozījumu un no šī brīža atbildētājs pilnībā sāka izmantot visas tiesības un pienākumus, kuri ietilpst nekustamā īpašuma lietojuma tiesībā.

[6.2] Kopš 2020. gada februāra līdz atslēgu nodošanai prasītājam 2022. gada 22. decembrī, kad to uzlika par pienākumu tiesas lēmums, Nekustamais īpašums tika izmantots kā atbildētāja ģimenes pastāvīgā dzīvesvieta.

[6.3] Nodibinot lietojumu par labu citai personai, īpašnieks atsakās no tiesībām lietot lietu, bet neatsakās no citām īpašnieka tiesībām. Prasītājs, iegūstot mūža lietojuma tiesību, nekļuva par īpašnieka aizvietotāju, tādēļ viņam nav „virskundzības" tiesības noteikt, ko varēs vai nevarēs lietot īpašnieks.

[6.4] Prasītājam nav tiesības atteikties no personālservitūta izrietošajiem pienākumiem, vienlaikus saglabājot sev no šī personālservitūta izrietošās tiesības.

[6.5] Ieraksta esamībai zemesgrāmatā nav izšķirošas nozīmes. Pušu savstarpējās tiesiskās attiecības nosaka darījums un tā saturs, nevis ieraksts zemesgrāmatā.

[7] 2023. gada 18. decembrī atbildētājs pieteicis apelācijas tiesai lūgumu atcelt lietā piemēroto pagaidu aizsardzību, bet ja tās atcelšanai nav pamata, tad grozīt piemēroto līdzekli un uzlikt par pienākumu prasītājam nodrošināt zaudējumus, kas atbildētājam jau radušies piemērotā pagaidu aizsardzības līdzekļa dēļ.

[7.1] Ja pagaidu aizsardzības līdzeklis tiek atcelts, tad noteikt prasītājam pienākumu piecu dienu laikā nodot visu slēdzamo durvju atslēgas atbildētājam ar notāra starpniecību, 30 dienu laikā pilnībā atbrīvot īpašumu no prasītājam piederošās kustamās mantas, un atzīt, ka manta, ko prasītājs nebūs izvedis noteiktajā termiņā, uzskatāma par atmestu.

[7.2] Ja pagaidu aizsardzība tiek saglabāta, tad atbildētājs lūdz: 1) noteikt prasītājam pienākumu 10 dienu laikā apdrošināt Nekustamo īpašumu pret uguni par tā atjaunošanas vērtību 167 150 EUR; 2) noteikt prasītājam pienākumu 10 dienu laikā kompensēt atbildētājam samaksāto nekustamā īpašuma nodokli 52,07 EUR; 3) aizliegt prasītājam Nekustamajā īpašumā ievest /pers. N/ un citas nepiederošas personas; 4) noteikt prasītājam aizliegumu izbūvēt sienas dzīvojamā mājā vai citā veidā pārveidot Nekustamo īpašumu; 5) noteikt prasītājam aizliegumu izmantot, lietot, aiztikt vai citādi pārkāpt atbildētāja kustamās mantas neaizskaramību un 6) noteikt prasītājam pienākumu nodrošināt zaudējumus, kas atbildētājam jau radušies piemērotā pagaidu aizsardzības līdzekļa dēļ 12 764,98 EUR un iespējamos zaudējumus 658,72 EUR, iemaksājot šīs summas tiesu izpildītāja depozīta kontā 20 dienu laikā.

[8] Apelācijas instances tiesas sēdē puses sniedza savus paskaidrojumus.

[8.1] Prasītāja pārstāve /pers. B/ uzturēja spēkā pretprasību un apelācijas sūdzību, bet prasību neatzina. Papildus rakstveidā izteiktajiem faktu apgalvojumiem un tiesību ieskatiem paskaidroja, ka 2019. gada rudenī Nekustamā īpašuma pagalmā notikusi prasītāja un atbildētāja saruna, kurā piedalījušās arī abu pušu laulātie. Sarunas laikā prasītājs viennozīmīgi atteicies no lietošanas tiesībām, kuras viņam piešķirtas ar zemesgrāmatā ierakstīto personālservitūtu, bet konkrēti: viņš nodevis atbildētājam visas īpašuma atslēgas un pateicis, ka tagad viss īpašums ir tavs, prasītājs pakāpeniski arī izvācis no mājas savas mantas. Prasītāja mēbeles un nesavāktās mantas tikušas pārvietotas, jo atbildētājs ar ģimeni sācis apdzīvot visu māju un uzsāka vērienīgus remonta darbus. Pēc šīs „pagalma sarunas" prasītājs katru reizi, kad vēlējies paviesoties īpašumā, to saskaņoja ar atbildētāju, kurš viņam kā radiniekam to neliedza vasaras mēnešos. Tā tas notika līdz 2022. gada janvārim, kad atbildētājs pa telefonu paziņoja prasītājam, ka viņam netiek dota atļauja ierasties īpašumā, kam par iemeslu bija prasītāja uzvedība (pastiprināta alkohola lietošana, agresijas izpausmes un īpašuma apdraudējums). Pārstāve, kura kā atbildētāja laulātā bija klāt „pagalma sarunā", tiesā apliecināja, ka viņa pārzina likumus, jo ir juriste, bija informēta, ka personālservitūts ir ierakstīts zemesgrāmatā uz rakstveida darījuma pamata, taču viņa nav uzstājusi uz atteikšanās no personālservitūta noformēšanu rakstveidā, jo uz to brīdi pušu savstarpējās attiecības bija labas. Personālservitūta juridiskā daba nepieļauj dalītu lietošanu starp personālservitūta izlietotāju un īpašnieku, savukārt netraucēta periodiskas viesošanās atļaušana nav tas pats, kas personālservitūts.

Tā kā atbildētājs pēc „pagalma sarunas" pārņēma īpašuma lietošanu un veica tajā būtiskus ieguldījumus, bet saistībā ar lietā piemēroto pagaidu noregulējumu tika faktiski izstumts no sev piederošā īpašuma, savukārt prasītājam ir tikusi radīta iespēja nodarīt būtiskus zaudējumus atbildētāja mantai, tad, saglabājot šo pagaidu noregulējumu, noteikti ir jānodrošina šie zaudējumi, jo prasītājs ir „pliks kā žurka" un fiziski slims, kas nozīmē, ka zaudējumi tikai pieaugs.

[8.2] Atbildētāja pārstāvis /pers. D/ pretprasību neatzina, uzturēja spēkā prasību. Papildus rakstveidā izteiktajiem faktu apgalvojumiem un tiesību ieskatiem paskaidroja, ka līdz 2019. gada rudenim abas puses Nekustamo īpašumu lietoja dalīti, proti, katra no ģimenēm apdzīvoja savu mājas daļu, katram bija savas dobes un sava siltumnīca, saimniecībā nepieciešamos ikdienas darbus veica kopīgi. Viens otram nekādi netraucēja, jo īpašums netika izmantots kā dzīvesvieta, bet kā lauku īpašums, kur uzturēties pēc nepieciešamības. 2019. gada rudenī notikušās „pagalma sarunas" laikā abas puses vienojās par abpusēji pieņemamām izmaiņām Nekustamā īpašuma lietošanas kārtībā, jo prasītājs ar sievu kļuva vecāki, savukārt atbildētāja ģimene vēlējās saimniekot, īpašuma atslēgu nodošana nenotika, tās joprojām ir pie prasītāja. Sarunā panākto vienošanos abas puses ievēroja un pildīja, bet 2022. gada 3. aprīlī atbildētājs paziņoja, ka prasītājs vairs nedrīkst ierasties īpašumā, kad viņš tomēr ieradās, konstatēja, ka iekļūt tajā nevar, jo visas atslēgas ir nomainītas. Prasītājs vērsies tiesā ar mērķi atjaunot iepriekšējo stāvokli, proti, viņš vēlas turpināt izlietot mūža lietojuma tiesību, no kuras nekad nav atteicies. Atbildētājam uzskatot, ka ir notikusi atteikšanās no šīm tiesībām, bija pienākums aicināt prasītāju pie notāra parakstīt nostiprinājuma lūgumu personālservitūta dzēšanai.

Pagaidu noregulējuma atcelšanai vai grozīšanai nav pamata, jo faktiski atbildētājs pats sev rada zaudējumus. Ar tiesas lēmumiem nav ticis noteikts aizliegums atbildētājam ierasties savā īpašumā un to kopt, kā arī lietot, jo pēc starpsienu nojaukšanas mājā vairs nav iespējama dalīta lietošana, visas prasītāja mantas ievietotas pirtiņā, kur arī faktiski prasītājs uzturas, pamatojoties uz pagaidu noregulējumu.

Motīvu daļa

[9] Tiesas kolēģija, uzklausījusi prasītāja un atbildētāja pilnvaroto pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, atzīst, ka prasība ir apmierināma, bet pretprasība noraidāma.

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 430. panta trešajai daļai fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas kārtībā. Izvērtējot pušu paskaidrojumu apelācijas instances tiesā, kā arī apelācijas sūdzības un otras puses paskaidrojumu uz to, tvērumu, tiesas kolēģija atzīst, ka šī sprieduma 3.1. punktā (ar apakšpunktiem) minētie fakti apelācijas tiesā nav atkārtoti jāpārbauda, jo par tiem nepastāv strīds.

[11] Tiesības uz svešu lietu, tajā skaitā personālservitūts, ir lietu tiesību sastāvdaļa un to liettiesiskais raksturs izpaužas cita starpā arī tādējādi, ka šīs tiesiskās attiecības vairumā gadījumu konstituē ieraksts zemesgrāmatā.

Konkrētajā lietā nodibināts, ka uz abu pušu starpā noslēgta līguma pamata ticis nodibināts personālservitūts (Nekustamā īpašuma lietojuma tiesība), šī tiesība joprojām ir koroborēta zemesgrāmatā.

Tātad atbilstoši ierakstiem zemesgrāmatā prasītājs joprojām ir personālservitūta izlietotājs, bet atbildētājs ir Nekustamā īpašuma kā kalpojošās lietas īpašnieks.

[12] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1. panta pirmo daļu un 127. panta pirmo daļu ikviena persona ir tiesīga celt tiesā prasību, lai aizstāvētu savas aizskartās vai apstrīdētās civilās tiesības vai likumiskās intereses. Tātad prasība ir procesuāls līdzeklis, ar kuru persona rosina strīda izšķiršanu tiesā, lai panāktu tieši savu aizskarto vai apstrīdēto konkrēto civilo tiesību vai likumisko interešu aizsardzību, nevis līdzeklis „vispārējai tiesību aizsardzībai". Līdz ar to prasības celšanai nepieciešams, lai 1) prasītājam būtu materiāla civilā tiesība vai likumiskā interese, kuras aizsardzību tiesā viņš grib panākt, un lai 2) prasībai būtu iemesls, t. i., lai atbildētājs ar savu rīcību būtu aizskāris, apstrīdējis vai apdraudējis konkrēto prasītāja tiesību vai likumisko interesi (sal. *Senāta 2020. gada 16. janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-36/2020, ECLI:LV:AT:2020:0116.C04148214.4.S, 11. punktu*).

Ņemot vērā to, ka tiesai jāizskata gan prasība, gan pretprasība, abas puses apstiprina, ka bez viņu paskaidrojumiem to rīcībā pamatā ir tikai netieši faktu apgalvojumus pamatojošie pierādījumi, tiesas kolēģijai jānosaka pierādīšanas nastas sadalījums par katru no pieteiktajiem prasījumiem.

[12.1] Prasītājs apgalvo, ka atbildētājs kopš 2022. gada maija liek šķēršļus viņam kā servitūta izlietotājam lietot Nekustamo īpašumu.

Tā kā servitūtu var valdīt, izlietojot servitūta tiesību, tad gadījumā, kad faktiskais valdījums tiek liegts, persona tiesīga prasīt traucēta valdījuma atjaunošanu. Civillikuma 1221. pantā ir noteikts imperatīvs aizliegums lietas īpašniekam traucēt personālservitūta izlietotājam lietas lietošanu.

Tiesību zinātnē, pamatojoties uz literatūras avotiem par Latvijas 1864. gada civillikumiem (Baltijas Vietējo civillikumu kopojumu) un 1937. gada Civillikumu, minēts speciāls prasības veids, t. s., servitūta prasība (*actio confessoria*), ko servitūta izlietotājs nolūkā novērst servitūta izlietošanai radītos traucējumus, var celt pret jebkuru servitūta izlietošanas traucētāju, arī pret īpašnieku, kurš servitūta izlietotājam liek šķēršļus (sk. *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Lietas; Valdījums; Tiesības uz svešu lietu. G. Višņakova, K. Balodis. Mans Īpašums. Rīga, 1998, 72. lpp.*).

Līdz ar ko prasītājam ir jāpierāda, ka: 1) viņš ir tiesīgs servitūta izlietotājs un 2) servitūta tiesības izlietošana tiek traucēta no atbildētāja puses.

[12.2] Atbildētājs apgalvo, ka prasītājs jau 2019. gada rudenī ir atteicies no sev piederoša servitūta, un uz šiem pamatiem tas ir izbeidzies.

Civillikuma 1238. pants paredz, ka atteikties no sev piederoša servitūta var vai nu noteikti ar līgumu, ar kuru servitūta izlietotājs pārved to atpakaļ uz kalpojošās lietas īpašnieku, vai nu klusējot, ar to, ka servitūta izlietotājs piekrīt tādai kalpojošās lietas īpašnieka darbībai, ar kuru servitūtu izlietošana nav savienojama.

Pretprasība nav celta uz tiem pamatiem, ka prasītājs kā servitūta izlietotājs noteikti atteicies no servitūta, strīds nepastāv par to, ka rakstveida līgums par minēto nav ticis noslēgts.

Pretprasība celta uz tiem pamatiem, ka prasītājs atteicies no servitūta klusējot, proti, viņš piekrīt tādai atbildētāja darbībai, ar kuru servitūtu izlietošana nav savienojama.

Līdz ar ko atbildētājam jāpierāda, ka: 1) atbildētājs ir veicis tādas darbības, kuras nav savienojamas ar zemesgrāmatā ierakstītā personālservitūta izlietošanu un 2) prasītājs ir akceptējis jeb bezierunu kārtībā piekritis šādām darbībām.

Pretprasība saturiski ir konstitutīva jeb tiesībpārveidojoša prasība, kas vērsta uz esošā tiesiskā stāvokļa grozīšanu, t. i., uz zemesgrāmatā ierakstīta personālservitūta atcelšanu jeb izbeigšanu ar tiesas spriedumu. Tā kā nav apstrīdams, ka personālservitūts kā lietu tiesība, kas apgrūtina Nekustamo īpašumu par labu prasītājam, lietošanas ziņā aprobežo atbildētājam piederošo īpašuma tiesību, tad tiesā celtās pretprasības mērķis ir atzīt to par izbeigtu, tādējādi atgūstot pilnīgas varas tiesību pār savu īpašumu (leģitīma interese).

[12.3] Tiesas kolēģija atzīst, ka vispirms jāpievēršas pretprasības pamatotības pārbaudei, jo pretprasības apmierināšana pati par sevi izslēdz prasības apmierināšanu, jo servitūta prasības (*actio confessoria*) apmierināšanai zūd pamats, ja ar spriedumu tiek atzīts, ka servitūts ir ticis izbeigts un uz sprieduma pamata attiecīgais ieraksts zemesgrāmatā tiek dzēsts.

Turklāt, ņemot vērā apelācijas sūdzībā izteiktos tiesību ieskatus, tiesas kolēģija daļā par pretprasības noraidīšanu nevar pievienoties pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajam juridiskajam pamatojumam, jo to nevar atzīt par pilnībā pietiekamu, jo izskatāmajā strīdā tiesai vispirms jānoskaidro no lietojuma tiesības izrietošās tiesiskās attiecības tvērums, no tām izrietošās tiesības, to apjoms un jāatbild uz jautājumu, vai strīdu var atrisināt tikai un vienīgi pēc materiālo tiesību normām jeb pušu tiesiskās attiecības apspriežamas pēc pušu vienošanās.

[13] Civillikuma regulējums attiecībā uz personālservitūtu un no tā izrietošo lietošanas tiesību saturu paredz gan tādas pušu savstarpējās tiesības un pienākumus, kuras ir imperatīvas, gan tādas, kuras ir atkarīgas no pušu vienošanās tvēruma, tādēļ taisnīgai strīda atrisināšanai tiesas kolēģijai vispirms jāpievēršas konkrētā personālservitūta saturam.

[13.1] Prasītāja kā personālservitūta izlietotāja mūža lietojuma tiesība ierakstīta zemesgrāmatā, pamatojoties uz pušu 2013. gada 30. augusta pirkuma līgumu, ar kuru viņš no savas mātes mantoto īpašumu pārdeva atbildētājam, kurš ir viņa māsas dēls.

Pirkuma līgums ir noformēts kā privātā kārtā noslēgts līgums. Līguma 4. punkts ir izteikts kodolīgi un lakoniski: „Pārdevējs sava mūža laikā saglabā Īpašuma lietošanas tiesību". Vienlaicīgi minētā līguma 5. punktā ietverts nosacījums, ka pircējs bez pārdevēja rakstiskas piekrišanas nav tiesīgs īpašumu atsavināt, ieķīlāt un citādi apgrūtināt ar lietu tiesībām (aizliegums ierakstīts arī zemesgrāmatā).

Izvērtējot pirkuma līguma nosacījumus attiecībā uz pirkuma maksu kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem, tiesas kolēģija secina, ka prasītājs, kuram nav savu pēcnācēju, iesaistījās konkrētajā darījumā tādēļ, ka nevēlējās dzimtas īpašumu nodot svešiem cilvēkiem. Turklāt atbildētājam kā savas māsas dēlam uzticējās, jo jau pirms 2013. gada bija iepazinis viņa ģimeni, kura sniedza viņam praktisku un finansiālu palīdzību Nekustamā īpašuma uzturēšanā, turklāt prasītājam bija nepieciešams saglabāt sev tiesības dzīvot Nekustamajā īpašumā vasaras mēnešos. Savukārt atbildētājs piekrita iesaistīties konkrētajā darījumā tādēļ, ka dzīvošanai Nekustamais īpašums nebija nepieciešams, abām pusēm bija vajadzība to lietot tikai periodiski, turklāt doma bija tāda, ka ar laiku, kad prasītājs pats vairs nespēs to apsaimniekot, viņš to pilnībā nodos atbildētājam (sk. *šī sprieduma 2.1.3. punktu*).

Tātad tiesas kolēģija konstatē, ka abas puses, slēdzot pirkuma līgumu, piekrita un patiesi vēlējās nodibināt personālservitūtu, turklāt abas puses saskanīgi paskaidro, ka viņu starpā tika panākta mutiska vienošanās par konkrētiem nosacījumiem saistībā ar nekustamā īpašuma lietošanu prasītāja dzīves laikā.

[13.2] Lietā pastāv strīds par šīs mutiskās vienošanās tvērumu, turklāt atbildētājs uzskata, ka nekāda vienošanās nevar pārgrozīt Civillikuma regulējumu, kas paredz, ka personālservitūta, kas apgrūtina visu Nekustamo īpašumu, gadījumā ir izslēgta īpašnieka tiesība to lietot.

[13.2.1] Prasītājs apgalvo, ka abas puses vienojās, ka Nekustamo īpašumu lietos tā, ka atbildētājs ar sievu lietos vienu istabu un virtuvi, bet prasītājs atstās savā lietošanā divas istabas un virtuvi, šādu lietošanas kārtību ievēroja abas puses līdz 2019. gada rudenim.

2019. gada rudenī atbildētājs ar sievu paziņoja, ka viņi kā īpašnieki vēlas savā lietošanā lielāku telpu, kam prasītājs piekrita, attiecīgi viņš sāka lietot vienu istabu un virtuvi, bet atbildētājs divas istabas un virtuvi. Šāda kārtība turpinājās līdz pat 2022. gada aprīlim, kad atbildētājs viņam telefoniski paziņoja, ka ierasties īpašumā vairs nedrīkst. Tā kā visas atslēgas bija nomainītas, prasītājs nevarēja iekļūt īpašumā.

[13.2.2] Atbildētājs apgalvo, ka no līguma noslēgšanas brīža līdz pat 2019. gada rudenim prasītājs pilnā apmērā izlietoja lietojuma tiesības uz visu Nekustamo īpašumu, savukārt atbildētājam ar ģimeni, lai ierastos īpašumā viesu statusā, bija jāsaņem atbildētāja piekrišana.

2019. gada rudenī pēc ražas novākšanas dārzā prasītājs mutiski paziņoja, ka nespēj vairs apsaimniekot Nekustamo īpašumu, nodeva atbildētājam visas atslēgas, atbrīvoja īpašumu no lielākās daļas savu personisko mantu, atteicās pildīt lietojuma tiesībā ietilpstošos pienākumus (īpašums netika apdrošināts, nesedza uzturēšanas izdevumus, neveica apsaimniekošanas un uzturēšanas darbus), un necēla iebildumus pret to, ka atbildētāja ģimene sāka to apsaimniekot un lietot kā savu.

Vienlaicīgi atbildētājs neapstrīd, ka no 2019. gada rudens līdz 2022. gada janvārim atbildētājs atļāva prasītājam ierasties īpašumā viesa statusā, vispārējs aizliegums tika noteikts tad, kad prasītāja uzvedība un rīcība sāka aizskart atbildētāju un viņa laulāto, kā arī tika identificēti gadījumi, kad prasītājs apdraudēja īpašumu, kad tajā tika lietots alkohols.

[13.3] Civillikuma 1194. pants paredz, ka no lietojuma tiesības izrietošās tiesiskās attiecības noteic vispirms katram atsevišķam gadījumam paredzētie noteikumi, tā kā tās nodibinātājs var šo tiesību visādi aprobežot un pārgrozīt, ja vien tas nerunā pretim lietojuma būtībai, bet, ja tādu atsevišķu noteikumu nav, tad piemērojami sekojošo pantu noteikumi.

No minētā tiesas kolēģija secina, ka gadījumos, kad personālservitūts nodibināts uz darījuma pamata, un tiesā jārisina strīds saistībā ar tiesībām,

kuras izriet no personālservitūta, tiesai Civillikumā ietvertās materiālo tiesību normas jāpiemēro tad, ja puses, to nodibinot, nav vienojušās par specifiskiem sev pieņemamiem nosacījumiem un noteikumiem, kas saistīti ar tiesību izlietojumu.

Tiesību doktrīnā, skaidrojot šīs normas saturu, atzīts, ka, attiecībās, kas izriet no personālservitūta, likuma noteikumi piemērojami, ja puses nav vienojušās par citu (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Lietas; Valdījums; Tiesības uz svešu lietu. G. Višņakova, K. Balodis. Mans Īpašums. Rīga, 1998, 26. lpp.*). Tā kā lielākā daļa likuma normu par lietojumu ir dispozitīvas, konkrētam lietojumam paredzētie noteikumi var atšķirties no likuma noteikumiem [..] lietojumā ietvertās lietotāja tiesības var būt ierobežotas, piemēram, tā, ka [..] īpašnieks patur tiesību piedalīties lietas lietošanā kopīgi ar lietotāju (sk. *turpat 108. lpp.*).

[13.4] Civillikuma 1191. pants nosaka, ka par lietojuma priekšmetu var būt visāda manta, šo normu precizē 1192. pantā ietvertā norma, jo paredz ar likumu noteiktu pieņēmumu (prezumpciju) gadījumiem, kad lietojumā piešķirta nenoteikta lietas daļa.

Savstarpēji salīdzinot Civillikumā ietvertās tiesību normas, kuras attiecas uz personālservitūtiem, ar Baltijas Vietējo likumu kopojuma (turpmāk – VLK) regulējumu par šo tiesību institūtu, tiesas kolēģija konstatē, ka faktiski tie ir identiski. VLK 1201. pantā bija īpaši noteikts, ka lietojumu var nodibināt ne vien uz atsevišķām lietām, bet arī uz [..] kādas personas mantu vai tās daļu. Civillikumā šī norma nav tikusi pārņemta, taču tas nenozīmē, ka lietojumu, pusēm vienojoties, nevar piešķirt uz nekustamā īpašuma daļu, jo Civillikuma 1192. panta norma to tieši atļauj.

Līdz ar ko tiesas kolēģija atzīst, ka puses ir tiesiski atļautā kārtā, proti, mutiski, vienojušās par to, ka, nodibinot personālservitūtu vienlaicīgi ar Nekustamā īpašuma atsavināšanu, abas turpinās to lietot.

Pušu tiesā izteiktie paskaidrojumi par faktiem, kas attiecas uz Nekustamā īpašuma lietošanas kārtību līdz 2019. gada rudenim jeb „pagalma sarunai" faktiski ir saskanīgi un vienoti, līdz ar ko tie dod pamatu tiesai secinājuma izdarīšanai, ka abas puses, noslēdzot atsavināšanas darījumu rakstveidā, brīvi ir vienojušās par tādu Nekustamā īpašuma lietojuma tiesības sadalījumu savā starpā, kas apmierināja abu pušu intereses. Tas, ka atbildētāja noliedz šādu vienošanos, nenozīmē, ka tiesa, izvērtējot lietā nodibinātos faktus un dodot tiem savu izvērtējumu, nav tiesīga atzīt par pierādītu pretējo.

Kontekstā ar jebkura lietojuma obligāto kvalificējošo pazīmi (tiesība saņemt labumu no lietas un tiesība ievākt lietas augļus), izskatāmajā lietā abu pušu paskaidrojumi apliecina, ka abas puses vēl pirms personālservitūta nodibināšanas līdz pat 2019. gada rudenim abpusēji pieņemamā un savstarpēji netraucējošā veidā izlietojušas tiesības saņemt labumu no Nekustamā īpašuma. Šāda vienošanās nekādā veidā nav pretrunā lietojuma būtībai.

[13.5] Saskaņā ar Civillikuma 1504. pantu, darījumu iztulkojot, jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un, ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu. Senāts ir atzinis, ka, tiesisko darījumu iztulkojot, ir jāievēro Civillikuma 1504. – 1509. pantā noteiktā loģiskā secība (sk. *S e n ā t a 2020. gada 30. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-28/2020, ECLI:LV:AT:2020:0430.C30383617.5.S, 7. punktu*). Kā secināms no Civillikuma 1504. panta satura, tādiem tiesiska darījuma saturā ietvertiem vārdiem, kas ir skaidri un nepārprotami, nav nepieciešama īpaša iztulkošana, ja vien nav iesniegti pierādījumi, ka darījuma teksts nesaskan ar dalībnieku patieso gribu (sal. *S e n ā t a 2018. gada 28. decembra sprieduma lietā Nr. SKC-217/2018, ECLI:LV:AT:2018:1228.C27189813.1.S, 11.2.2. punktu*).

Civillikuma 1504. panta kontekstā darījumā puses izteikušās skaidri par nodibināmā servitūta veidu, taču līgumā lietoto vārdu formulējums nedod priekšstatu par dalībnieku gribu, tātad jākonstatē, kāds ir bijis līgumslēdzēju mērķis, slēdzot attiecīgo līgumu.

Civillikuma 1412. panta izpratnē mērķis tiek saprasts ar juridisku faktu, kas tiek sasniegts ar konkrēto darbību, piemēram, īpašuma tiesības rašanās darījuma rezultātā mērķis ir nodibināt lietu tiesību, savukārt mūža lietojuma tiesības piešķiršanas jeb atvēlējuma mērķis ir pieļaut, ka persona, kas nav lietas īpašnieks, iegūst tiesības uz šīs lietas lietojumu savas dzīves laikā.

Atbilstoši vispārējam Civillikuma regulējumam par privātīpašumu īpašniekam pieder pilnīgas varas tiesības pār savu lietu (īpašumu), turklāt jebkuri likuma aprobežojumi attiecībā uz šādu īpašumu ir tulkojami to šaurākā nozīmē (Civillikuma 927., 928. pants), savukārt saskaņā ar Civillikuma 1135. pantu servitūtam jādod labums tā izlietotājam. Izvērtējot pušu paskaidrojumus par kārtību, kāda tika ievērota līdz pat 2019. gada rudenim, tiesas kolēģija konstatē, ka mutiski panāktā vienošanās par abām pusēm pieņemamu Nekustamā īpašuma lietošanas kārtību, nerunā pretī lietojuma būtībai un nodibinātajam personālservitūtam kā liettiesiskajam institūtam.

[13.6] Arī Civillikuma sistēmiskā uzbūve attiecībā uz parasto lietojuma tiesību kā vienu no personālservitūtu veidiem dod pamatu secinājuma izdarīšanai, ka ir pieļaujama ar personālservitūtu apgrūtināta nekustamā īpašuma dalīta lietošana tā, ka labumu no tā gūst gan servitūta izlietotājs, gan īpašnieks. Proti, Civillikuma 1221., 1222., 1223. un 1224. pantā noteikti imperatīvi aizliegumi attiecībā uz to, ko kalpojošās lietas īpašnieks nav tiesīgs darīt, kas loģiski nozīmē to, ka ar likumu nav noteikts aizliegums īpašniekam gūt labumu, tajā skaitā lietot, sev piederošo īpašumu, ja ir panākta attiecīga vienošanās ar servitūta izlietotāju.

Civillikuma 1137. pants paredz, ka servitūta faktiskā izlietošana var būt aprobežota kā laikā, tā arī vietas vai izlietošanas veida ziņā, tātad var attiekties arī tikai uz kādu nekustamā īpašuma daļu. Taču par servitūta faktiskās izlietošanas aprobežojumiem ir jāvienojas iesaistītajām personām (servitūta tiesības izlietotājam un kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekam).

Strīdus nekustamā īpašuma nodalījumā nav norādīts, ka nostiprinātā tiesība neattiecas uz visu nekustamo īpašumu, bet tikai uz tā noteiktu domājamo vai reālo daļu (Zemesgrāmatu likuma 34. panta otrā daļa).

Zemesgrāmatā nostiprinātā lietošanas tiesība attiecas uz visu nekustamo īpašumu un šādam zemesgrāmatu ierakstam ir saistošs spēks attiecībā pret trešajām personām (Zemesgrāmatu likuma 1. pants).

Pušu noslēgtā pirkuma līguma noteikumi neparedz gan prasītāja kā pārdevēja, gan atbildētāja kā pircēja nekustamā īpašuma kopīgu lietojumu. Pamatota ir atbildētāja norāde uz to, ka pušu starpā noslēgtajā līgumā nav ietverta atruna, ka Nekustamais īpašums tiek nodots pircējam, taču minētajam nav nozīmes strīda izšķiršanā, jo saskaņā ar Civillikuma 992. pantu nekustamā īpašuma nodošana nav nepieciešama.

Taču no pušu faktiskajām darbībām pēc pirkuma līguma noslēgšanas izriet secinājums, ka abas puses turpināja kopīgi lietot Nekustamo īpašumu tādā pat kārtībā, kā tas notika pirms Nekustamā īpašuma atsavināšanas un šāda pušu vienošanās nav pretrunā ar lietojuma tiesību kā personālservitūtu.

Par minēto liecina arī tiesu prakse. Faktisko apstākļu ziņā līdzīgā strīdā (civillietas Nr. C73566921) spēkā stājušies Zemgales rajona tiesas un Zemgales apgabaltiesas spriedumi, kuri satur analogas atziņas par to, ka strīds, kas izriet no lietošanas tiesības kā personālservitūta, risināms nodibinot iesaistīto personu gribu saistīties un šāda servitūta kā lietu tiesības ierakstīšana zemesgrāmatā pati par sevi vien neizslēdz iespēju vienoties par lietošanas tiesību faktiskā izlietojuma apjomu.

[13.7] Parastās lietojuma tiesības būtību raksturo tiesīgās personas iespēja lietot svešu lietu tieši dabisko un/vai civilo augļu gūšanai no tās, turklāt šis tiesību institūts pazīstams vēl no romiešu tiesībām (*ut usus et usus fructus*).

Nevar noliegt, ka mūsdienās salīdzinoši reti tiek dibināti tādi personālservitūti kā „mūža lietojuma tiesība", taču izskatāmajā lietā ir jāņem vērā individuālais gadījums attiecībā uz mērķi, ko katra no pusēm vēlējās sasniegt ar personālservitūta nodibināšanu, kā arī kalpojošā nekustamā īpašuma raksturs un funkcionalitāte.

Nekustamais īpašums atrodas lauku apvidū un tajā ietilpst zemes gabals, uz kura atrodas viena dzīvojamā māja un viena saimniecības ēka. Abas puses vēlējās to lietot kā vasaras mītni jeb vasarnīcu, nevienai no pusēm nebija nodoma pārcelties uz pastāvīgu dzīvi tajā. Abas puses apstiprinājušas, ka

katra bija iekopusi savas garšaugu dobes, katrai bija sava siltumnīca dārzeņu audzēšanai (atbildētājs gan norāda, ka viņam tāda bija tikai kopš 2018. gada), tika stādīti krūmi u. tml. Abas puses apstiprināja arī to, ka pēc personālservitūta nodibināšanas veica kopīgus Nekustamā īpašuma labiekārtošanas darbus, piemēram, kopā lika žogu, mainīja vadus.

Minētais acīmredzami norāda uz to, ka katra no pusēm, netraucējot viena otrai, guva labumu no lietas lietojuma.

Turklāt ir jāņem vērā nodibinātā servitūta veids kontekstā ar Civillikuma 1137. panta regulējumu, kas nosaka, ka servitūta faktiskā izlietošana var būt aprobežota kā laikā, tā arī vietas vai izlietošanas ziņā, tātad var attiekties arī tikai uz kādu nekustamā īpašuma daļu.

Nenoliedzami ieraksts zemesgrāmatā nenorāda uz to, ka servitūts nodibināts tikai uz kādu konkrētu Nekustamā īpašuma daļu, taču iepriekš minētā panta norma attiecas nevis uz servitūta liettiesisko dabu, bet gan uz tā faktisko izlietošanu, par ko atbilstoši Civillikuma 1194. pantam, kā minēts iepriekš, puses var brīvi vienoties.

[13.8] Tiesas kolēģijas ieskatā lietojuma tiesības piešķiršana kādam uz mūžu pati par sevi pieļauj to, ka mūža garumā personai, kurai par labu ir ticis nodibināts personālservitūts, var rasties objektīvi pamatota nepieciešamība sašaurināt lietojumu tā apjoma ziņā. Minētais jo īpaši ir iespējams gadījumos, kad runa ir par lauku īpašumiem, kas no lietotāja prasa veikt zemes apstrādes darbus, ko persona sava vecuma dēļ vairs nespēj izdarīt. Šādā gadījumā nenoliedzami arī īpašuma uzturēšana var kļūt apgrūtinoša, tādēļ nepieciešamība darījuma ceļā pārskatīt sākotnēji noteikto lietojuma tiesības izlietošanas apjomu ir tikai loģiska un saprotama, jo tādējādi tiek panākts taisnīgs abu iesaistīto pušu interešu līdzsvars.

Par to, ka puses mutiski vienojās par Nekustamā īpašuma lietošanas kārtību, liecina arī pušu paskaidrojumi par notikumiem 2019. gada rudenī. Tā kā abas puses apliecina, ka šajā „pagalma sarunā" bija klāt tikai četras personas (prasītājs un viņa laulātā, atbildētājs un viņa laulātā), tad faktiski iegūt objektīvi izvērtējamu informāciju par šīs sarunas saturu nav iespējams, līdz ar ko tiesas kolēģijai jāvērtē paskaidrojumi kopsakarā ar pušu reālo rīcību pēc šīs sarunas.

Atbildētājs apgalvo, ka prasītājs viņam nodevis visas īpašuma atslēgas un paziņojis, ka viss īpašums tagad pieder viņam, savukārt prasītājs apgalvo, ka puses vienojās par to, ka turpmāk katra no ģimenēm lietos citas telpas dzīvojamajā mājā.

Ņemot vērā to, ka atbildētājs neapstrīd, ka līdz pat 2022. gada janvārim prasītājs turpināja ierasties Nekustamajā īpašumā un lietoja to kā iepriekš, tikai uzturējās citās telpās, bet pierādījumi apgalvojumam, ka visas īpašuma atslēgas tika nodotas, lietā nav iesniegti, tiesas kolēģija secina, ka arī pēc 2019. gada rudens abas puses turpināja lietot Nekustamo īpašumu un kārtība, kādā tas notika, apmierināja abas puses.

Atbildētāja lietotā retorika attiecībā uz to, ka prasītājs uzturējās īpašumā tikai kā viesis, kuram bija katru reizi jāsaņem atbildētāja piekrišana, nevar ietekmēt tiesas kolēģijas atziņas, kas izriet no lietā nodibināto faktu novērtējuma.

[13.9] Atbildētāja tiesību ieskats par to, ka parastā lietojuma tiesība kā personālservitūts izslēdz lietas īpašnieka tiesību saņemt augļus no lietas un to lietot jebkādā veidā un apmērā, ir kļūdains.

Civillikuma 1205. pants nosaka, ka lietotājs var ne vien saņemt augļus no lietas, bet arī to visādi izlietot, tikai nekaitējot tās būtībai. Pēc satura analoga norma bija iekļauta VLK 1105. pantā, taču redakcija bija detalizētāka: „lietotājam ir tiesības uz visiem augļiem, ienākumiem un labumiem, kādus var dot lietojumā nodotā lieta, šās tiesības apmērs nav noteicams pēc lietotāja vajadzībām; turpretim viņš var izlietot lietu arī sev par prieku un peļņu". Komentējot šo VLK normu, tiesību dogmatikā izteikts secinājums, ka īpašniekam nepieder līdzlietošanas un augļu līdzievākšanas tiesība (sk. *Konradi F., Valters A. Lietu tiesības. Baltijas Vietējo likumu kopojuma II daļas skaidrojumi. -R., 1935., 266. lpp.).*

Tiesas kolēģija uzskata, ka kopsakarā ar Civillikuma 1221. panta normu, kura satur lietojuma tiesības pamatideju, proti, absolūtu aizliegumu īpašniekam darīt jebko, kas ierobežotu lietotāja tiesības vai kā citādi viņam kaitētu un Civillikuma 1190. pantā doto lietojuma tiesības definējumu, nav pamata secinājuma izdarīšanai, ka īpašniekam nevar būt gan līdzlietošanas, gan augļu līdzievākšanas tiesība, bet tikai pie nosacījuma, ka puses darījuma ceļā ir panākušas vienošanos par to, ka katrs no tiem lieto konkrētu daļu no Nekustamā īpašuma.

Izskatāmajā lietā šāda vienošanās ir tikusi panākta un abas puses to ir respektējušas līdz pat 2022. gadam, kad kā apgalvo prasītājs, atbildētājs aizliedzis viņam izlietot lietojuma tiesību uz Nekustamo īpašumu, bet, kā apgalvo atbildētājs, prasītājs ar konkludentām darbībām atteicās no servitūta.

[14] Tiesas kolēģija atzīst, ka pretprasības apmierināšanai nav pamata, jo atbildētājs nav pierādījis, ka: 1) atbildētājs ir veicis tādas darbības, kuras nav savienojamas ar zemesgrāmatā ierakstītā personālservitūta izlietošanu un 2) prasītājs ir akceptējis jeb bezierunu kārtībā piekritis šādām darbībām (sk. *šī sprieduma 12.2. punktu*).

[14.1] Iepriekš šī sprieduma 13. punktā ar apakšpunktiem minētais apstiprina to, ka abas puses līdz 2022. gadam atbilstoši abpusēji noteiktai un abpusēji respektētai kārtībai realizēja lietojuma tiesību katrs uz sev zināmu Nekustamā īpašuma daļu.

Tas apstāklis, ka pēc 2019. gada „pagalma sarunas" atbildētājs uzsāka zināmas pārbūves īpašumā un attiecīgi veica ieguldījumus, bet prasītājs tajā neiesaistījās nedz ar darbu, nedz finansēm, nenozīmē, ka šādas atbildētāja darbības nav savienojamas ar personālservitūta izlietošanu, jo prasītājam bija nodrošināta iespēja izlietot sev piederošo no personālservitūta izrietošo tiesību.

Kā minēts iepriekš šī sprieduma 13. punktā (ar apakšpunktiem), atbildētājs kā kalpojošā īpašuma īpašnieks nezaudēja tiesības izlietot savu īpašuma tiesību, tajā skaitā tā lietojuma tiesību tiktāl, ciktāl tas netraucēja par labu prasītājam nodibinātās servitūta tiesības izlietošanu abu pušu panāktās vienošanās tvērumā un apjomā.

[14.2] Ievērojot īpašuma tiesības pamatideju, proti, pilnīgas varas tiesības pār lietu, un konkrētā personālservitūta veida (mūža lietojuma tiesība) jēgumu, tiesas kolēģija secina, ka, nodibinot konkrēto servitūtu, atbildētāja kā lietas īpašnieka tiesība joprojām palika ar nemainīgu saturu, jo faktiski īpašnieks nezaudēja savas tiesības, tās tikai tika aprobežotas laikā, proti, abām pusēm bija skaidrs, ka īpašuma tiesība lietojuma ziņā ir aprobežota tikai uz prasītāja dzīves laiku, kas pats par sevi saprotams izraisa loģisku secinājumu, ka atbildētājs bija motivēts un ieinteresēts Nekustamo īpašumu uzturēt labā stāvoklī, tajā skaitā to labiekārtot, veicot dažādas pārbūves tajā, savukārt prasītājam nebija nekādu iebildumu pret to,

Tiesas kolēģija šajā sakarā var pievienoties atziņai par konkrēta principa (*ius recadentiae*) izpratni, proti, ja īpašnieks ir aprobežots savā rīcībā, piemēram, ar to, ka kādai citai personai ir zināma tiesība uz viņa lietu, teiksim, kāds servitūts, tad tas nenozīmē, ka īpašniekam vairs nav attiecīgās rīcības iespējas – tā nav atkritusi, bet tikai paralizēta, jo aprobežojumam atkrītot, paralizētā iespēja automātiski atjaunojas (sk. *Vīnzarājs N. Civiltiesību problēmas. Raksti (1932.-1039.)., Rīga, 2000., 54. lpp.).*

[14.3] No pušu paskaidrojumiem tiesas sēdē tiek nodibināts, ka pēc 2019. gada rudens „pagalma sarunas" atbildētājs veica konkrētus darbus nekustamā īpašuma sastāvā ietilpstošajā dzīvojamajā mājā, tajā skaitā nojauca starpsienu, sildmūri un dūmojošo krāsni, kā rezultātā kļuva faktiski neiespējama mājā esošo telpu nošķirta lietošana, taču prasītājs pret to necēla iebildumus, jo viņam tika dota iespēja izlietot sev piederošo lietojuma tiesību tādā apjomā un veidā, kas viņu apmierināja.

Ar fotogrāfijām atbildētājs ir apliecinājis, kādā vizuāli aplūkojamā stāvoklī bija dzīvojamā māja līdz brīdim, kad viņš uzsāka tajā remonta darbus un pēc tam.

Rakstveida paskaidrojumos uz pretprasību prasītājs norāda, ka pēdējo reizi dzīvojamajā mājā dzīvojis 2021. gada rudenī, viņam ir zināms, ka kopš 2021. gada rudens līdz 2022. gada aprīlim atbildētājs mājā veica zināmus iekšdarbus.

Tā kā prasītājs neapstrīd faktu, ka atbildētājs uzsācis dzīvojamās mājas remonta darbus, apliecinot, ka viņam kā personālservitūta izlietotājam pret to nebija nekādu iebildumu līdz brīdim, kamēr atbildētājs aizliedza viņam uzturēties Nekustamajā īpašumā vispār, tad detalizēti spriedumā netiek analizēti

pierādījumi attiecībā uz to, kādā apjomā un kādās izmaksās veikti šie darbi, jo šiem faktiem nav nozīmes izskatāmajā lietā, ņemot vērā tiesā celtās prasības un pretprasības priekšmetu un pamatu.

Analoģisku iemeslu dēļ netiek vērtēts atbildētājas iesniegtais Nekustamā īpašuma ieguldījumu izmaksu vērtību aprēķins, jo faktam, kādā apmērā atbildētājs veicis ieguldījumus sev piederošajā īpašumā, nav nozīmes izskatāmajā strīdā.

[14.4] Tieši tāda paša iemesla dēļ izskatāmajā lietā netiek pārbaudīti pušu paskaidrojumi un pierādījumi attiecībā uz to, kura no pusēm un kādā apmērā veica maksājumus, kuri saistīti ar Nekustamo īpašumu.

Civillikuma 1218. panta regulējums, kas paredz lietotāja pienākumus, tajā skaitā maksāt nodokļus, nav izskatāmās lietas priekšmets, par to ierosināta civillieta Nr. C69184123.

Civillikuma 1237. pants neparedz tādu personālservitūta izbeigšanās veidu jeb pamatu kā šīs tiesības izlietotāja saistībtiesisko pienākumu nepildīšana.

[14.5] Atbildētājs iesniedzis vairākus fotoattēlus un privāti uzņemtus video, ar tiem vēloties apliecināt iemeslu, kura dēļ 2022. gadā prasītājam tika liegta jebkāda iekļūšana Nekustamajā īpašumā (agresijas izpausmes, alkohola lietošana īpašumā, tā apdraudēšana, trešo personu ielaišana īpašumā u. tml.).

Tiesas kolēģija atzīst, ka arī šiem pierādījumiem nav nozīmes strīda izšķiršanā, ņemot vērā tiesā celtās prasības un pretprasības priekšmetu un pamatu.

[14.6] Par to, ka prasītājs nekad nav vēlējies atteikties no sev piederoša servitūta, acīmredzami liecina viņa aktīvā rīcība uzreiz pēc tam, viņš 2022. gadā vairs netika iekšā Nekustamajā īpašumā, jo atbildētājs bija nomainījis visas atslēgas, proti, prasītājs vērsās policijā, mēģināja rast skaidrojumu un risinājumu, rakstot atbildētājam, visbeidzot viņš cēla tiesā prasību un lūdza tiesai pagaidu noregulējumu. Šos faktus apstiprina lietā iesniegtie pierādījumi.

[14.6.1] Prasītājs pirms prasības celšanas rakstveidā vairākkārt ir lūdzis atbildētājam nodrošināt viņam iespēju iekļūt Nekustamajā īpašumā

[14.6.2] Ar iesniegumu policijā prasītājs vērsies 2022. gada 16. jūnijā, kriminālprocesu uzsākt tika atteikts ar Valsts policijas amatpersonas 2022. gada 2. septembra lēmumu, prasītājs to pārsūdzēja, prokuratūras kompetentā amatpersona viņam 2022. gada 21. oktobrī paziņoja, ka lēmums ir likumīgs un pamatots, tad prasītājs cēla prasību tiesā.

[14.6.3] Rakstveida paskaidrojumos uz pretprasību prasītājs skaidri un nepārprotami ir paudis savu piekrišanu vienoties ar atbildētāju par prasītājam piederošās lietu tiesības faktiskā izlietojuma sašaurināšanu atbilstoši situācijai, kāda izveidojusies Nekustamajā īpašumā pēc tam, kad atbildētājs dzīvojamajā mājā veica remontdarbus, kuru rezultātā māju vairs nevar lietot abas ģimenes. Prasītājs piedāvā sašaurināt viņa lietojuma tiesību un ir gatavs aprobežoties ar Nekustamajā īpašumā esošās pirts ēkas lietojumu gada siltajos mēnešos. Par prasītāja gribas nopietnību liecina lietā iesniegtais izlīguma piedāvājums, kuru prasītājs ir parakstījis. Minētais izlīguma piedāvājums gan attiecas uz citu civillietu, kura ierosināta pušu strīdā par nekustamā īpašuma nodokļa piedziņu, taču izskatāmajā lietā tiesas sēdē paša prasītāja un viņa pārstāvja paskaidrojumi apliecina prasītāja gatavību vienoties par lietojuma tiesības faktiskās lietošanas apjoma sašaurināšanu, kam atbildētājs nepiekrīt.

[14.7] Tā kā Civillikuma 1238. panta norma faktiski pilnībā atbilst VLK 1266. un 1267. pantam, tiesas kolēģija pievienojas atziņai, kas izteikta vēsturiskajā tiesību dogmatikā: „atteikšanās no servitūta ir jāatzīmē zemes grāmatā, jo citādi tā būs atteikšanās no lietošanas, bet ne no lietiskas tiesības, pat attiecībā uz lietojuma tiesību vienpusīga atmešana paliktu tikmēr bez sekām. Kamēr ar īpašnieka pieņemšanu nebūtu notikusi atpakaļpārvešana uz pēdējo" (*sk. Konradi F., Valters A. Lietu tiesības. Baltijas Vietējo likumu kopojuma II daļas skaidrojumi.- R., 1935., 280. lpp*).

Ņemot vērā to, ka atbildētāja laulātā, kura uz pilnvaras pamata pārstāv viņu konkrētajā lietā, pēc izglītības ir juriste, tad tiesas kolēģija prezumē, ka zināšanas par to, kā tiesiski risināms jautājums par zemesgrāmatā ierakstīta servitūta dzēšanu, atbildētājam bija zināms. Minēto apelācijas instances tiesas sēdē apstiprināja arī atbildētāja pārstāve, paskaidrojot, ka, ņemot vērā pušu radnieciskās attiecības, paļāvās uz to, ka prasītājs vēlāk neapstrīdēs savu 2019. gada rudenī izteikto atteikšanos no servitūta.

Taču tiesas kolēģija konstatē faktu, ka pirms pretprasības celšanas atbildētājs nav rakstveidā izteicis aicinājumu prasītājam ierasties pie zvērināta notāra savas gribas izteikuma noformēšanai, proti, nostiprinājuma lūguma parakstīšanai lietu tiesības dzēšanai, lai tādējādi fiksētu prasītāja atteikšanos to darīt, kas attiecīgi varētu kalpot par pretprasības pamatā likto apgalvojumu apstiprinājumu jeb pierādījumu.

[15] Izvērtējot lietā nodibinātos faktus, tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir apmierināma, jo prasītājs ir pierādījis abus kumulatīvos priekšnosacījumus tās apmierināšanai (sk. *šī sprieduma 12.1. punktu*).

[15.1] Tā kā pretprasība tiek noraidīta un darījums, pamatojoties uz kuru zemesgrāmatā tikusi nostiprināta lietu tiesība, joprojām ir spēkā esošs, prasītājs ir tiesīgs servitūta izlietotājs.

[15.2] Faktu, ka servitūta tiesības izlietošana tiek traucēta no atbildētāja puses (atbildētājs uzskata, ka prasītājs Nekustamajā īpašumā nav jāielaiž), pēc būtības atzīst pats atbildētājs, līdz ar ko tas atbilstoši Civilprocesa likuma 96. panta piektajai daļai papildus nav jāpierāda.

[15.3] Tiesas kolēģija atzīst, ka attiecībā uz prasības apmierināšanu pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ atbilstoši Civilprocesa likuma 432. panta piektajai daļai tiesas kolēģija norāda, ka pievienojas šai argumentācijai.

[15.4] Tas apstāklis, ka apelācijas instancē prasītājs apstiprina, ka daļu no atslēgām viņš saņēmis no atbildētāja, jo tādu pienākumu atbildētājam uzlika tiesneša lēmumi par pagaidu noregulējumu lietā, nevar kalpot par pamatu prasības noraidīšanai, jo strīda galīga atrisināšana notiek ar spriedumu, kas, stājoties spēkā, būs obligāti saistošs pusēm.

[16] Ar Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2022. gada 22. decembra lēmumu, kas grozīts ar 2023. gada 6. janvāra lēmumu, apmierināts prasītāja pieteikums par pagaidu aizsardzības piemērošanu un atbildētājam noteikts pienākums: 1) divu mēnešu laikā no lēmuma pieņemšanas brīža veikt noteiktu darbību, t. i., nodot prasītājam Nekustamā īpašuma vārtu, dzīvojamās mājas un visu citu ēku un būvju slēdzamo durvju atslēgas; 2) atbildētājam aizliegts jebkādā veidā traucēt prasītāja mūža lietojuma tiesības izlietojumu līdz tiesas gala nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 140.[1] panta septītajai daļai, lemjot jautājumu par pagaidu aizsardzības atcelšanu, tiesa izvērtē šī panta pirmajā daļā norādītos nosacījumus, proti, tiesai ir atkārtoti jāizvērtē vai ir pietiekams pamats uzskatīt, ka: 1) prasītājam pieder tiesība, kuras aizsardzību viņš lūdz prasībā; 2) prasītājam piederošā tiesība tiek aizskarta vai tiks aizskarta; 3) ar minēto aizskārumu prasītājam tiek nodarīts vai tiks nodarīts būtisks kaitējums gadījumā, ja pagaidu aizsardzība tiks atcelta un jāvērtē arī 4) interešu līdzsvars ir pagaidu aizsardzības piemērošanas labā.

Kā norādīts judikatūrā, tad nepieciešams konstatēt visus četrus kritērijus, tomēr, jo lielāka ir pārliecība par pirmajiem diviem kritērijiem (proti, ka prasība ir pirmšķietami pamatota), jo mazāka nozīme ir pārējiem diviem kritērijiem, un otrādi (sk. *Senāta 2022. gada 14. jūlija lēmuma lietā Nr. SKC-751/2022 (ECLI:LV:AT:2022:0714.C30570321.10.L) 1. tēzi*).

Tiesas kolēģija atzīst, ka pagaidu aizsardzības atcelšanai nav pamata.

[16.1] Prasība ar spriedumu tiek apmierināta (sk. *šī sprieduma 15. punktu*), līdz ar to prasības pirmšķietamais formālais juridiskais pamatojums ir konstatēts ar tiesas spriedumu, proti, prasītājam pieder tiesība, kuras aizsardzībai viņš vērsies tiesā (1. kritērijs) un atbildētājs to nepamatoti aizskāris (2. kritērijs).

[16.2] Turpmāk pārbaudāma pagaidu aizsardzības saglabāšanas nepieciešamība jeb subjektīvā kritērija esība, jo tiesas spriedums nestāsies spēkā

ar tā pasludināšanas dienu.

Pagaidu aizsardzības mērķis ir nodrošināt efektīvu tiesas aizsardzību situācijā, kad lietas apstākļi prasa risinājumu būtiska kaitējuma novēršanai. Būtiska kaitējuma jēdziens ir ģenerālklauzula, kas tiesai vai tiesnesim jāpiepilda ar konkrētu saturu katrā konkrētā lietā, ņemot vērā tās apstākļus.

Apmierinot atbildētāja pieteikumu par pagaidu aizsardzības atcelšanu, iestātos šādas sekas: 1) prasītājam būtu jāatdod atbildētājam Nekustamā īpašuma visu slēdzamo durvju un vārtu atslēgas; 2) atbildētājam tiktu atcelts aizliegums jebkādā veidā traucēt prasītājam personālservitūta izlietojumu. Tādējādi prasītājam būtu faktiski pilnībā liegts izlietot servitūta tiesību, bet atbildētājs kā īpašnieks iegūtu pilnīgu varu pār Nekustamo īpašumu, lai gan tas ir aprobežots ar personālservitūtu.

Tiesas kolēģija konstatē, ka nav zuduši tie apstākļi, kurus prasītājs lika būtiskuma kritērija pamatojumā, proti, viņam ir vairākas saslimšanas un 82 gadi, kas ir nozīmīgi tā iemesla dēļ, ka servitūta izlietojums ir aprobežots ar viņa dzīves ilgumu, proti, prasītājs uzskata, ka gadījumā, ja netiks noteikta pagaidu aizsardzība, tad ar spriedumu nebūs iespējams novērst viņa dzīves laikā notikušo aizskārumu.

Atbildētāja subjektīvie apsvērumi par prasītāja veselības stāvokli, dzīves veidu un tā ietekmi uz prasītāja iespējamo dzīvildzi, nav balstīti uz pierādījumiem vai tādiem faktiem, kas varētu tikt pakļauti tiesas pārbaudei. Tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājs ir pierādījis būtiskuma kritēriju.

[16.3] Atbildētāja lūgums atcelt pagaidu aizsardzību tiek izlemts vienlaicīgi ar strīda izskatīšanu pēc būtības, līdz ar ko tiesai pat bez atbildētāja lūguma būtu jālemj (*ipso iure*) par to, vai, apmierinot prasību, pastāv leģitīms pamats saglabāt lietā piemēroto pagaidu aizsardzību jeb tā ar spriedumu atceļama.

[16.4] Ņemot vērā atbildētāja iebildumu uz tiesā celto prasību raksturu (sk. *šī sprieduma 4. punktu ar apakšpunktiem*) un to, ka arī uz lietas izskatīšanas brīdi apelācijas instances tiesā atbildētājs joprojām nav nodevis prasītājam visas atslēgas, lai pagaidu noregulējuma ietvaros prasītājs varētu netraucētā veidā izlietot sev piederošo Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību, tiesas kolēģija atzīst, ka piemērotās pagaidu aizsardzības atcelšanai nav pamata un tas turpināms līdz sprieduma izpildei.

[16.5] Vērtējot pušu interešu balansu (samērīgumu jeb līdzsvaru starp pušu tiesiskajām interesēm), tiesas kolēģija ņem vērā tiesību doktrīnā norādīto, ka pagaidu aizsardzības institūts nodrošina aizsardzību (pagaidu risinājumu) par labu tam lietas dalībniekam, kura pozīcija lietā atzīstama par pirmšķietami pamatotu un kuram tiesvedības ilguma dēļ var rasties nozīmīgs tiesību un interešu apdraudējums, kas var izpausties kā neatgriezenisks vai grūti novēršams zaudējums vai kaitējums (sk. *Vārna D., Vaļte L. Tiesvedība civilprocesā: jaunais pagaidu aizsardzības regulējums un citi grozījumi. Jurista Vārds, 11.05.2021., Nr.19 (1181)*).

[17] Atbildētājs ir lūdzis noteikt prasītājam pienākumu nodrošināt atbildētājam gan jau nodarītos zaudējumus, gan iespējamos zaudējumus, kas varētu rasties vēlāk, iemaksājot tiesu izpildītāja depozīta kontā kopsummā 13 423,70 EUR.

[17.1] Civilprocesa likuma 140.[1] panta septītā daļa paredz, ka tiesa, noraidot atbildētāja lūgumu par pagaidu aizsardzības atcelšanu, var uzdot prasītājam nodrošināt zaudējumus, kas atbildētājam radušies piemērotā pagaidu aizsardzības līdzekļa dēļ vai varētu rasties, ja pagaidu aizsardzības līdzeklis netiek atcelts.

No minētās tiesību normas satura izriet, ka tās tiesisko sastāvu jeb piemērošanas priekšnoteikumus veido tālāk minētās pazīmes: pret atbildētāju ir vērsti pagaidu aizsardzības līdzekļi, ir noraidīts atbildētāja lūgums atcelt pagaidu aizsardzību, zaudējumu esība un cēloņsakarība starp noteiktajiem pagaidu aizsardzības līdzekļiem un zaudējumiem.

Tiesas kolēģija atzīst, ka šāda pienākuma uzlikšanai prasītājam nav pamata un atbildētāja pieteikums noraidāms.

[17.2] Pret atbildētāju ir vērsti pagaidu aizsardzības līdzekļi prasītāja tiesību aizsardzībai: 1) divu mēnešu laikā no lēmuma pieņemšanas brīža veikt noteiktu darbību, t. i., nodot prasītājam Nekustamā īpašuma vārtu, dzīvojamās mājas un visu citu ēku un būvju slēdzamo durvju atslēgas; 2) atbildētājam aizliegts jebkādā veidā traucēt prasītāja mūža lietojuma tiesības izlietojumu līdz tiesas gala nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Nav strīda, ka pirmais no līdzekļiem ir izpildīts daļēji – prasītājam ir nodotas vairākas atslēgas, kuras nodrošina viņam iespēju iekļūt Nekustamajā īpašumā. Savukārt otrais no tiem prasa atbildētāja pasīvu uzvedību – netraucēt prasītāja tiesību izlietojumu.

[17.3] Tiesas kolēģija ir noraidījusi atbildētāja pieteikumu par pagaidu aizsardzības atcelšanu.

[17.4] Atbildētājs ir iesniedzis pierādījumus par jau esošajiem zaudējumiem un norādījis apsvērumus par to, kādi zaudējumi būs vēl, ja pagaidu aizsardzības līdzekļi tiks saglabāti, t. i., fotoattēlus, videomateriālus, Nekustamā īpašuma piemājas teritorijas apsekošanas aktu, 2023. gada 30. novembra tāmi par Nekustamā īpašuma dārza atjaunošanas darbu izmaksām, degvielas izdevumus apliecinoši pierādījumi.

Atbildētājs norādījis, ka saistībā ar pagaidu aizsardzības piemērošanu viņam jau ir radušies zaudējumi, jo prasītājs nav pret Nekustamo īpašumu izturējies ar čakla un kārtīga saimnieka rūpību, proti, nav veicis darbības piemājas teritorijas kopšanai, kā rezultātā ir gājuši bojā vairāki stādījumi, atbildētājam savā brīvajā laikā vairākkārt bija jāierodas īpašumā, lai aizslēgtu īpašuma vārtus vai durvis, parūpētos par lietus ūdens tekņu tīrību, apkoptu augus, ko atbildētājs pielīdzina darba pienākumu izpildei, par ko ir jāsaņem atlīdzība, par to aprēķinot samaksu un arī ceļa izdevumus.

[17.5] Tiesas kolēģija, novērtējot atbildētāja argumentus un to pamatošanai iesniegtos pierādījumus, atzīst, ka starp atbildētājam nodarītajiem zaudējumiem vai zaudējumiem, kas iespējami iestāsies nākotnē, un lietā noteiktajiem pagaidu aizsardzības līdzekļiem nepastāv cēloņsakarība.

Gan jau esošie, gan vēl iespējamie zaudējumi ir saistīti nevis ar noteiktajiem pagaidu aizsardzības līdzekļiem, bet gan ar atbildētāja tiesību ieskatu par to, ka personālservitūta daba neparedz iespēju Nekustamo īpašumu vienlaikus lietot gan atbildētājam kā īpašniekam, gan prasītājam kā servitūta izlietotājam.

Tiesa šī sprieduma 13.3., 13.4., 13.6., 13.9. punktā norādīja, ka šāds atbildētāja tiesību ieskats neatbilst ne pušu vienošanās saturam, ne tiesību normu par personālservitūta izlietošanas kārtību jēgai un būtībai.

Ar lietā piemērotajiem pagaidu aizsardzības līdzekļiem nav noteikts atbildētājam aizliegums kopt (tajā skaitā aplaistīt) viņam piederošajā īpašumā esošos stādījumus.

Ņemot vērā minēto, nav pamata uzlikt pienākumu prasītājam iemaksāt depozīta kontā noteiktus līdzekļus atbildētāja esošo vai iespējamo zaudējumu nodrošināšanai.

[18] Atbildētājs lūdzis tiesu gadījumā, ja pagaidu aizsardzība netiek atcelta, grozīt piemērotos aizsardzības līdzekļus un noteikt prasītājam šādus pienākumus: 1) apdrošināt Nekustamo īpašumu; 2) kompensēt nekustamā īpašuma nodokli; 3) aizliegt ievest Nekustamajā īpašumā noteiktas personas; 4) aizliegt izbūvēt sienas mājā vai pārveidot īpašumu; 5) aizliegt pārkāpt atbildētāja kustamās mantas neaizskaramību.

Civilprocesa likuma 140.[1] panta piektā daļa noteic, ka tiesa pēc lietas dalībnieka pieteikuma var piemēroto pagaidu aizsardzības līdzekli aizstāt ar citu līdzekli vai grozīt.

[18.1] Tiesas kolēģija, novērtējot pieteikumu šajā daļā pēc tā saturiskās būtības, un to, kādas tiesības ar lūgtajiem pagaidu aizsardzības līdzekļiem tiktu aizsargātas, atzīst, ka atbildētājs nevis lūdz grozīt saistībā ar prasību noteiktos pagaidu aizsardzības līdzekļus, kas nodrošinātu prasītāja tiesības laikā, kamēr notiek tiesvedība, bet gan lūdz noteikt pavisam jaunus pagaidu aizsardzības līdzekļus, kas turklāt ir vērsti uz pagaidu aizsardzības noteikšanu ar pretprasību celto tiesību aizsardzībai.

[18.2] Tiesai, lemjot par pagaidu aizsardzības noteikšanu ar pretprasību celto atbildētāja tiesību aizsardzībai, ir jāizvērtē jau iepriekš minētie četri

kumulatīvie kritēriji (sk. *šī sprieduma 16. punkta ievadu*).

A r spriedumu pretprasība tiek noraidīta, proti, tiesa ir atzinusi, ka tā nav pamatota. Tā kā pretprasības pirmšķietamais formālais juridiskais pamatojums nav guvis apstiprinājumu tiesā, tad arī nav pamata apmierināt atbildētāja pieteikumu par pagaidu aizsardzības noteikšanu saistībā ar celto pretprasību.

[18.3] Izvērtējot lūguma pamatojumu (sk. *šī sprieduma 7. punktu*), tiesas kolēģija konstatē, ka tajā nav ietverti tādi argumenti, kas atbilst Civilprocesa likuma 137. panta otrās daļas priekšrakstiem par šāda pieteikuma motīviem un pamatojumu, līdz ar ko lūguma apmierināšanai nav pamata.

[19] Atbildētājs pieteicis tiesai lūgumu piemērot prasītājam naudas sodu, jo uzskata, ka prasītājs cēlis tiesā nepatiesu prasības pieteikumu un pieteikumu par pagaidu aizsardzības noteikšanu, nolūkā sasniegt prettiesisku mērķi – piespiest atbildētāju atteikties no daļas savu tiesību.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 73.[1] panta trešajai daļai par apzināti nepatiesa prasības pieteikuma iesniegšanu nolūkā sasniegt prettiesisku mērķi tiesa var uzlikt pusei naudas sodu līdz 1200 EUR.

Tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamata civilprocesuālās sankcijas piemērošanai prasītājam, jo ar spriedumu ir atzīts, ka prasība ir celta pamatoti, bet pagaidu aizsardzības pieteikums bija vērsts uz prasītāja aizskarto tiesību aizsardzību tiesvedības laikā, kura atcelšanai tiesas kolēģija nesaskatīja pamatu.

[20] Ar spriedumu jāizlemj tiesas izdevumu atlīdzināšanas jautājumi.

[20.1] Prasītājs ir samaksājis valsts nodevu par prasības celšanu kopā 424,64 EUR (70 EUR par aizskāruma novēršanas prasījumu, 354,64 EUR par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu), par pagaidu aizsardzības pieteikumu 70 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 EUR.

Atbildētājs ir samaksājis valsts nodevu par pretprasības celšanu 70 EUR, par trijiem pagaidu aizsardzības atcelšanas pieteikumiem 210 EUR, par apelācijas sūdzības iesniegšanu 140 EUR. Atbildētājs ir samaksājis šādus ar lietas vešanu saistītos izdevumus – advokāta palīdzības samaksa 1931,17 EUR, ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi 1379,40 EUR, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm 211,78 EUR.

[20.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu atbildētājam ir jāatlīdzina prasītāja tiesas izdevumi 145 EUR (70 EUR par aizskāruma novēršanas prasījumu, 70 EUR par pagaidu aizsardzības pieteikumu un 5 EUR ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi).

Pirmās instances tiesas spriedums ir stājies likumīgā spēkā daļā, ar kuru noraidīta prasība par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, tāpēc valsts nodeva, kas samaksāta par šo prasījumu, prasītājam netiek atlīdzināta.

[20.3] Tā kā pretprasība tiek noraidīta, tad atbildētājam netiek atlīdzināti ne viņa samaksātie tiesas izdevumi, ne ar lietas vešanu saistītie izdevumi (Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa, 44. panta otrā daļa).

[20.4] Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu piegādi un dokumentu atvasinājumu izgatavošanu lietā ir 27 EUR, nesamaksātie izdevumi ir 22 EUR, kas, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu piedzenami no atbildētāja.

[21] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. pantu, prasītājam ir nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas viņu labā ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

[21.1] Prasītājs, ceļot prasību, lūdzis piemērot Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu un noteikt viņam tiesības saņemt likumiskos procentus 6 % gadā.

Turklāt tiesas kolēģija ņem vērā piemērojamās tiesību normas skaidrojumu jeb interpretāciju, kas izteikta Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021. gada 15. decembra lēmumā, kura 4. punktā skaidrots, ka ar konkrēto tiesību normu jaunas tiesības netiek radītas, bet gan tiesa, pamatojoties uz materiālo tiesību normām tikai konstatē lietas dalībnieka tiesības uz attiecīgo summu. Minētajām atziņām, pamatojoties uz likuma „Par tiesu varu" 49.[1] panta trešo daļu, ir skaidrojošs raksturs, līdz ar ko tās ir ņemamas vērā.

[21.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 203. panta piektajai daļai tiesas spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks. Saistībā ar Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu tiesas kolēģija secina, ka sprieduma izpildes kavējuma gadījumā ir piemērojams Civillikuma 1759. panta 1. punkts.

Šo apsvērumu dēļ Civilprocesa likuma 195. panta pirmā daļa tiek piemērota arī uz piedziņām valsts labā.

[22] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, sprieduma labprātīgai izpildei tiek noteikts termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz augstāk minēto uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204[1]., 430., 432., 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

apmierināt /pers. C/ prasību pret /pers. A/ par personālservitūta izlietošanas aizskāruma novēršanu un pienākuma uzlikšanu.

Noteikt aizliegumu /pers. A/, personas kods /personas kods/, jebkādā veidā traucēt /pers. C/, personas kods /personas kods/, mūža lietojuma tiesības izlietojumu uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, /adrese/, kadastra Nr. /kadastra numurs/, kas ierakstīts Kolkas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs/.

Noteikt /pers. A/, personas kods /personas kods/, pienākumu nodot /pers. C/, personas kods /personas kods/, nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, /adrese/, kadastra Nr. /kadastra numurs/, kas ierakstīts Kolkas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs/, vārtu, dzīvojamās mājas un visu citu ēku un būvju slēdzamo durvju atslēgas. Ja izpildot lēmumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu šajā lietā iepriekš norādītais pienākums jau ir izpildīts, tas atkārtoti nav jāpilda.

Noteikt, ka ar Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2022. gada 22. decembra lēmumu piemērotā pagaidu aizsardzība, kas grozīta ar Kurzemes rajona tiesas 2022. gada 6. janvāra lēmumu, turpināma līdz sprieduma izpildei.

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pagaidu aizsardzības atcelšanu, pagaidu aizsardzības līdzekļu grozīšanu un pienākuma uzlikšanu prasītājam nodrošināt atbildētāja zaudējumus.

Noraidīt /pers. A/ pretprasību pret /pers. C/ par personālservitūta izbeigšanu un zemesgrāmatu ierakstu dzēšanu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus 145 EUR (viens simts četrdesmit pieci *euro*), kas jāiemaksā norēķinu kontā Nr. /konta numurs/, VAS „Latvijas Pasts".

Noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas ar spriedumu viņas labā piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 22 EUR (divdesmit divi *euro*), nosakot, ka šī summa jāiemaksā Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr. LV51TREL2190458019000.

Noteikt valstij tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas ar spriedumu viņas labā piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei 10 (dienas) dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.
Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Vēbere

Tiesnese L. Jansone

Tiesnesis I. Grigorjevs

DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.